

עפ"ג 9474/05/14 - מרום סקזו נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 9474-05-14 סקזו נ' מדינת ישראל

בפני כב' הנשיא אברהם טל, אב"ד
כב' השופט אהרון מקובר
כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין
המערער מרום סקזו
נגד מדינת ישראל
המשיבה

פסק דין

בפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בראשל"צ (כב' השופט הימן, סג"נ), מיום 24.3.14, בת"פ 43622-04-13, לפיו הורשע המערער עפ"י הודאתו בכתב אישום מתוקן בהחזקת סכין למטרה לא כשרה, בניגוד לסעיף 186(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); כאשר בתאריך 17.11.12, סמוך לשעה 02:00 ברחוב בראשל"צ החזיק סכין בכיסו ולא הוכיח שהחזיק אותו למטרה כשרה.

המערער נידון לשלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור עבירה בה הורשע.

הערעור מכון כנגד ההרשעה.

גזר הדין של בימ"ש קמא

1. בפתח גזר-הדין הביא בימ"ש קמא את המלצת שרות המבחן שלא להרשיע את המערער. שירות

המבחן בחן את כל הנסיבות, הנתונים והעובדות הרלבנטים לעניין והמליץ כאמור שלא להרשיע את המערער לאור גילו, העדר עבר פלילי, תפקודו היציב כיום בשירותו הצבאי, התרשמותו כי הוא לא מאופיין בדפוסי חשיבה או התנהגות עבריינים, שאיפותיו הנורמטיביות מעצמו וכן בשל החשש כי הרשעתו עלולה לפגוע באפשרויות תעסוקה בעתיד.

2. ביהמ"ש קמא ציין כי הוא מתלבט בשאלת הרשעתו או אי הרשעתו של המערער, שכן מדובר בבחור

צעיר, חייל בן עשרים וחצי, כאשר בעת ביצוע העבירה הוא היה כבן תשע עשרה וחצי, חסר הרשעות קודמות. כתב האישום אינו מפרט את נסיבות ההחזקה אך הנסיבות שעולות מהתסקיר הן שהמערער נטל את הסכין לקראת מפגש עם בחור זר. לדבריו, בעבר הוא נפגע מאלימות שננקטה כלפיו ע"י צעירים בני גילו ועל כן הוא הגיב באופן אימפולסיבי ונטל עמו סכין מטבח לפגישה עם אותו בחור.

3. בימ"ש קמא התייחס לפסה"ד בע"פ 24248-09-10 **מדינת ישראל נ' בן שרם** (בימ"ש מחוזי מרכז-לוד) (להלן: "**פס"ד בן שרם**") שבו נידון עניינו של צעיר שהחזיק סכין ואלה בקטנועו בלא נסיבות המובילות לעשיית שימוש בלתי כשר בסכין; ביהמ"ש המחוזי קיבל את הערעור על אי הרשעת המערער וקבע כי יש להרשיעו, וזאת לאור האמור בע"פ 9150/08 מדינת ישראל נגד ביטון ולפיו לאור ריבוי מעשי האלימות הנעשים בעת האחרונה תוך שימוש בכלי משחית כמו סכין ואלה, עבירת החזקת סכין למטרה לא כשרה היא עבירה חמורה שמצדיקה הרשעה וענישה ממשית ומחמירה על מנת למגר את "תת תרבות הסכין".

4. לאור קביעת ביהמ"ש המחוזי בפס"ד בן שרם הנ"ל, החליט ביהמ"ש קמא להרשיע את המערער, וציין כי ראוי לשים לב לנסיבות החזקת הסכין, המצביעות על פוטנציאל שימוש בה, ולא דווקא החזקתה בעלמא. זאת ועוד, שירות המבחן מצא כי במצבים מסוימים מגיב המערער בקלות ראש ומתקשה להעריך מראש את השלכות מעשיו וקיימים גורמי סיכון להתנהגות חסרת גבולות של המערער. הגם ששירות המבחן מצא כי בצד אלה קיימים בו גורמים חיוביים.

5. בימ"ש קמא קבע כי לא התקיים במקרה זה החריג לכלל המצדיק אי הרשעה שכן העבירה של החזקת סכין, כפי המדיניות המשפטית הנהוגה, היא עבירה חמורה ובאי הרשעת המערער בעבירה זו יש כדי להעביר מסר שלילי ובלתי ראוי באשר לעבירה.

נימוקי הערעור

1. ביהמ"ש קמא לא נתן משקל מכריע לשיקולי השיקום, בפרט לאור גילו הצעיר של המערער בעת ביצוע העבירה, לנוכח אפשרות הפגיעה בעתידו, וזאת בניגוד להמלצת שרות המבחן. המערער הוא בגדר "בגיר צעיר", לא נפתחו נגדו מאז האירוע תיקים פליליים נוספים ואין לחובתו עבר פלילי.

2. תסקיר המבחן מציין נקודות רבות לזכות המערער. מעורבות יחידה בפלילים, שירות סדיר וחיובי בצה"ל, סיים 12 שנות לימוד, בעל שאיפות נורמטיביות, נעדר דפוסי התנהגות/חשיבה עברייניים, ומבין את הבעייתיות שבהחזקת סכין.

3. המערער החל בלימודי מחשבים, הוא רוצה להמשיך בשירות צבאי סדיר בתחום המחשבים בו הוא נמצא כיום ומבקש להשתלב בשרות קבע בתחום זה ביחידתו. הרשעה פלילית תפגע באופן ממשי באפשרותו להשתלב בשירות קבע ביחידה, ובאפשרויות תעסוקה בתחום זה בעתיד.

4. ביהמ"ש קמא שגה כשבחר להתייחס לאמירת שרות המבחן בנוגע לגורמי הסיכון במנותק מההקשר

הכולל של אותה אמירה, שכן במקביל ציין שרות המבחן שהמסגרת הצבאית היא מסגרת מייצבת עבור המערער וכי מדיווחי הוריו עולה כי הוא דווקא נוטה להגיב במצבי קונפליקט בהתרחקות והימנעות, כך שהמלצת שרות המבחן להימנע מהרשעתו מוצדקת.

5. ביהמ"ש קמא שגה כשהקיש מפס"ד בן שרם לעניינינו שכן שם דובר במי שלחובתו עבר פלילי קודם (ללא הרשעה), והעבירה של החזקת סכין, שנוספה לה גם החזקה של אלה, בוצעה רק 3 חודשים לאחר שנגזר דינו בעניין אחר. זאת ועוד, באותו מקרה דובר בסכין קפיצית ואילו המערער החזיק בסכין מטבח מחשש לפגיעה בו. בעניינינו של פס"ד בן שרם גם לא הייתה סכנת פגיעה קונקרטיה מהרשעתו, בניגוד למערער.

6. ביהמ"ש קמא התעלם מהפסיקה שהציג ב"כ המערער, בה בתי המשפט אימצו גישה של הימנעות מהרשעה, אף במקרים חמורים מכאן.

7. במקרה שלפנינו לא היה מדובר בסכסוך קונקרטי והמערער רק טעה בשיקול דעתו כשירד מביתו מצויד בסכין.

כמו כן, מאז האירוע לא נפתחו למערער תיקים, הוא משרת ביחידת מחשבים ומועמד לשרות קבע. בנוסף, יש לתת משקל גם לכך שהצדדים הגיעו להסדר בגלל קשיים ראייתיים, הגם שהסדר זה אינו מתייחס להרשעה.

תגובת המשיבה

1. הרשעתו של המערער לא תפגע בעתידו הצבאי, ואף המכתב שהציג בעניין זה מגורמי הצבא אינו מוביל למסקנה זו.

יתר על כן, ובכל הנוגע לשירותו הצבאי, המערער ריצה ארבעה חודשי מאסר בכלא צבאי, באופן המעלה ספק בכל הנוגע לטענה כי מאז האירוע פנה לדרך אחרת והשתקם.

2. החזקת הסכין ע"י המערער היתה עלולה ליצור סיכון ממשי, שכן לא מדובר בשכחה אלא בהחזקה לצורך שימוש אפשרי בסכין, והרשעתו נועדה לבטא את הצורך במיגור "תת תרבות הסכין" שבתי המשפט מצווים לתת יד לכך.

דין והכרעה

1. הלכה פסוקה היא כי מי שנקבע שעבר עבירה יורשע בביצועה אלא אם קיים יחס בלתי סביר בין הנזק שצפוי לו כתוצאה מהרשעתו לבין חומרת העבירה.

לצורך כך על הנאשם לעמוד במבחן כפול, ראשית עליו להראות כי סוג העבירה ונסיבותיה מאפשרים להימנע מהרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה אחרים. שנית, עליו להראות כי הרשעתו תפגע פגיעה חמורה בשיקומו.

לא למותר לציין את מה שנאמר על ידי כב' השופט שוהם ברע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל, בסעיפים 6, 7 לפסק הדין כדלקמן:

"6. למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה לגופה של הבקשה. הבקשה דנן, נסובה כולה סביב שאלת הרשעתו של המבקש בעבירות אותן ביצע. נקודת המוצא לדין בשאלה זו, היא כי יש להרשיע נאשם שאשמתו הוכחה, וכי הימנעות מהרשעה היא בגדר "חריג שבחריגים" (ע"פ 8528/12 צפורה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.3.2013); רע"פ 4919/13 יזרמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.7.2013); ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 869 (2004). כדברי השופט ד' דורנר בעניין כתב: "המבחן ללא הרשעה הינו חריג לכלל, שכן משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל אמצעי זה רק במקרים יוצאי דופן, בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה". מטבע הדברים, כל מקרה אשר נדונה בו האפשרות להימנעות מהרשעה הוא מקרה יחודי, אשר מערב שיקולים כבדי משקל, ובהם האינטרס הציבורי ונסיבותיו האישיות של הנאשם. הכרעה במקרים אלו תיעשה בהתאם למבחנים שנקבעו בהלכת כתב: ראשית, יש לבחון האם סוג העבירה ונסיבותיה מאפשרים להימנע מהרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה אחרים. שנית, יש לבחון האם הרשעת הנאשם תפגע פגיעה חמורה בשיקומו.

7. יש להראות, בהקשר זה, כי הפגיעה הצפויה בסיכויי שיקומו או בעתידו של הנאשם "אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית" שיש בהרשעה. במסגרת האינטרס הציבורי יינתן משקל ל"הרתעת היחיד והרבים, להעברתו של מסר המוקיע את דבר העבירה ואת מבצעו, ולהפקדה על מדיניות ענישה אחידה המקדמת את יסודות השוויון והודאות" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון [פורסם בנבו] (23.7.2009). עוד יש להוסיף, כי בבחינת הנזק העלול להיגרם לנאשם, אין מקום להסתפק ב"תרחיש תיאורטי", ויש להצביע על קיומו של נזק מוחשי וקונקרטי אשר צפוי לנאשם כתוצאה מעצם ההרשעה (עניין פריגין; רע"פ 1439/3 קשת נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.3.2013); רע"פ 8627/12 הנסב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (31.12.2012). לשיטתי, אין מקום להניח כי כל הרשעה של קטין צפויה לפגוע, מניה וביה, באופן מהותי באפשרותו להשתקם, ולפיכך גם לגבי קטין, לא מתייתרת הדרישה להראות כי צפוי לנאשם נזק קונקרטי. זאת, חרף מעמדם של שיקולי השיקום, אשר זוכים למשקל מיוחד במסגרת שיקוליל הענישה של קטינים"

(ראו עמדתי בע"פ 5931/13 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.2.2014)).

משכך, על מנת שהמערער יזכה להליך חריג של אי הרשעה עליו להוכיח שנסיבות החזקת הסכין על ידו באישון לילה מאפשרות להימנע מהרשעתו ושהרשעתו תפגע באופן חמור בהמשך שרותו בצה"ל ובתעסוקתו בתחום המחשבים, אותו הוא לומד; סבורים אנו כי המערער לא הוכיח זאת הן בבימ"ש קמא והן בפנינו.

2. מדברי המערער לקצינת המבחן, שהמליצה על אי הרשעתו, ומדברי באת כוחו בפני בימ"ש קמא ובפנינו, עולה כי הוא ירד מביתו כשהסכין בידו לאחר שבחור זר יצר איתו קשר טלפוני וביקש להיפגש איתו בתואנה שהוא מכיר אותו ואת חבריו. המערער נענה לבקשתו מתוך סקרנות אך בשל חששו לפגיעה בו, ולאחר שבעבר נפגע ע"י צעירים בני גילו, הצטייד בסכין מטבח נושא הרשעתו.

קצינת המבחן התרשמה שהמערער "מבין ברמה מסוימת" (ההדגשה לא במקור) את הפסול בהתנהגותו ואת השלכות והנזקים האפשריים שבהחזקת סכין. לצד זאת, ניכר כי הוא מתקשה להעמיק בהבנת מניעיו, נוטה לצמצם את קשייו, מייחס אותם לעבר ומעדיף להתייחס לתפקודו החיובי כיום בעת שרותו הצבאי (עמ' 2 לתסקיר).

3. גם אם נתוניו האישיים של המערער שלפנינו חיוביים יותר מאשר נתוניו של המערער בפס"ד בן שרם הנ"ל, עליו הסתמך בימ"ש קמא, וגם אם החזיק "רק" בסכין מטבח, הרי מטרת החזקת הסכין ונסיבות החזקתה על ידו, בצד התרשמות קצינת המבחן כפי שהובאה לעיל, מצדיקות את הרשעתו, חרף המלצתה שלא להרשיעו, על מנת להרתיע אותו מלהחזיק סכין בעתיד בנסיבות דומות, ולהעביר מסר דומה של הרתעה לציבור.

4. איננו מתעלמים כלל ועיקר מהיותו של המערער "בגיר-צעיר" ומתפקודו החיובי, לעת הזו, בצה"ל, כמו גם מרצונו לשרת בקבע בתחום המחשבים, אותו הוא לומד; עם זאת, גם אם המערער לא יגויס לשרות קבע בצה"ל הוא יוכל למצוא את עתידו המקצועי במסגרת שאינה דורשת "תעודת יושר" והרשעתו לא תפגע בעתידו ובשיקומו.

5. לאור האמור לעיל, לא הוכיח המערער את קיומם של התנאים הנדרשים לנקיטה בהליך החריג של אי הרשעה, ולפיכך צדק בית משפט קמא בהרשיעו את המערער.

6. אנו דוחים אפוא את הערעור.

ניתן והודע היום, י"ג תשרי תשע"ה, 7 אוקטובר 2014, במעמד ב"כ הצדדים והמערער.

ד"ר שמואל בורנשטיין,
שופט

אהרון מקובר, שופט

אברהם טל, נשיא
אב"ד